

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr 99. ANUL XII.

Sabiu, in 1729 Decembre 1864.

pro provinciile din Monarchia pe unu an
8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straini pe anu 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platesc pentru
intea ora cu 7. cr. sirulu cu litere
mici; pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si
pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

INVITARE DE PRENUMERATIUNE

la

„TELEGRAFUL ROMANU.“

Incependu acesta foia cu 1 Ianuariu 1865 anulu XIII. alu existintei sele, Editur'a invita la innoirea prenumera-

tunei pre toti p. t. domni, cari dorescu a continua citirea eii.

„Telegrafulu Romanu“ va continua si in anulu venitoriu, dupa mesur'a poteriloŕu sele, a face cunoscutu pre publiculu seu cu evenimentele cele mari ale lumii, dar cu deosebire cu cele ce se petrecu in monarchi'a nostra austriaca, si mai in particularu in patri'a nostra Transsilvani'a. Silinti'a lui va fi si de aici inainte, a nu scapadin vedere nimicu din acele impregiurari, ce taia in interesulu materialu si intelectualu alu poporulu nostru.

(Spre a pote corespunde mai bine la acesta problema, Editur'a s'au iogrijitu, a castigá pentru colaborare la acesta foia pre mai multi barbati de cunoscintie si de inima, si asiá speramu, ca concursulu on. publicu romanu nu ne va lipsi nici in anulu venitoriu, precum nu ni-a lipsitu nici pana acum.

Fatia cu lucrurile cele mari, ce se petrecu in mijloculu nostru pe terenulu politicu, bisericescu, socialu, parte si literariu, tinemu de prisosu ori ce recomandare a sprijintrei acestei foi.)

Form'a, modulu esirei si pretiulu „Telegrafulu Romanu“ voru fi si pe anulu venitoriu cele de pan' acum :

„Telegrafulu Romanu“ va esi de doue ori pe septemana, Joi'a si Dominec'a, si va constá

pe anu :	pentru Sabiu	—	—	7 f.
	pentru Tranni'a si monarchi'a austriaca	—	—	8 f.
	pentru Principatele romane unite si tieri straine	—	—	12 f.
pe 1/2 anu :	pentru Sabiu	—	—	3 f. 50 xr.
	pentru Tranni'a si monarchi'a austriaca	—	—	4 f.
	pentru principatele romane unite si tieri straine	—	—	6 f.

pe 1/4 anu : 1 f. 75 xr., 2 f. si 3 f.

Abonamentele ne rogamu a se tramite de tempuriu prin epistole francate la

Editur'a „Telegrafulu Romanu“ la Sabiu.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 16/28 Octobree 1864.

(Continuare si capetu din numerulu din urma.)

Dupace se trece la ordinea dilei, adica la desbaterea asupr'a urmarei cu petitiunea grantieriloru, si vorbescu C. Schmidt si Br. Salmen contr'a propunerii lui Muresianu, ear Mog'a spre partiniraa eii, cere cuventu

Axentiu Severu: Inalta dieta! Deca amu doritu eu vre-odata in vieti'a mea, ca sa me potu moderá, si deca m'amu rogatu vre-odata la Ddieu, ca sa puna paza gurei mele si usia de ingradire impregiurulu buzeleru mele, ca sa nu abatu inim'a mea spre cuvinte de viclesugu, si sa tagaduiescu respunsurile cele din pecate, ca sa me certe drep-tulu cu mila si cu indurare, eara untulu de lemn alu pe-catosulu sa nu unga capulu meu!, apoi astadata, Domniloru, m'amu rogatu!!! Audi colo! Se vorbesce, ca sa se ia pe bas'a unei resolutiuni fara datulu dilei, fara datulu lunei, fara subscriere de vr'o autoritate, deca aru fi numai de unu birau satescu, sa se ia, Domniloru, 80 de munti, dara nu munti, ci Alpi, adica catene, lanturi, sire de munti, din man'a unoru possessori, cari deca nu i-aru fi dobanditu cu altu dreptu, i-au dobanditu cu sangele loru, care este mai scumpu decatu totu aurulu si argintulu pamentulu; sa se ia, domniloru, pe calea politica, adica fara nici o cale, fara nici o incuistitiune, fara nici unu juramentu, fara nici unu documentu, fara nici o proba, fara nici o forma, numai pentruca asiá i-a placutu lui Stanu si lui Branu! Si acest'a sa se faca in secululu alu 19-lea! Sa se faca atunci, candu bine a placutu lui Domnedieu si bunulu nostru monarhu sa ajunga Austri'a a fi constitutiunala! Acest'a, domniloru, sa se faca in Austri'a, ai carei imperati aveau scrisu pe emblem'a si simbolulu loru mai nainte: „J u stitia regnorum fundamentum!“ Dar sa lasamu aceste, ca sa nu-mi diceti, ca me lasu in polemii. Ertati-mi sa ve aretu, ca ce date amu gasitu eu despre muntii revindicati; amu, domniloru, in Gazet'a asiá numita „Concordi'a“ unu memorandu in caus'a muntiloru acestor'a, care, deca mi-aru iertá bunavointia a Domniloru vostre, l'asiu ceti. . . Presiedintel-e-lu face atentu, ca nu caus'a muntiloru revindicati. ci numai propunerea comitetulu e la ordinea dilei.

Axentiu: Me rogu, Dle Presied. ! Comissiunea, carea au referitu obiectulu acest'a, dice, ca nu-si pote dá parerea, pana nu va ave destule date si se va informa pe deplinu despre lucrulu acest'a. Eu amu unele date, intre alte-le din „Concordia“.—

Presiedintel-e-lu intréba, ca crede dor densulu, ca „Concordia“ informéza diet'a?!

Axente. Bine, Dle Presied. ! Eu amu vrutu in trei cuvinte sa aretu, ca muntii acesti'a inainte de a-i revindica Austri'a dela Moldov'a si Tier'a-romanésca, au fostu „resnullius“ ba unii din ei au fostu ai tinoru boieri de tier'a-romanésca, cari au portatu procesu indelungatu pentru ei. Eu amu vrutu sa aretu, ca muntii acesti'a, pana a nu se decidé procesele urdite la loculu seu pentru ei, Imperatulu Iosifu i-a donatu, i-a daruitu grantieriloru romani neconditiunatu si pentru toldeun'a. Amu vrutu sa dicu, ca aci nu mai pote fi vorba de luarea loru nici pe calea politica, nici pe cea juridica, pentruca au trecut totu tempulu de recursu, de apelatiune si alte forme, prin care aru fi sa se caute dreptulu pretenditorulu. Dar sa lasamu, domniloru, titulu muntiloru, si deca vremu sa dicemu, dupacumu arata resolutiunea seu albulu acest'a, fiindca nu are nici o subscriptiune, sa dicemu, ca 11 muntii s'aru fi fostu luata pe la 12 Octobree an. 1813, adica acei munti, cari cadu mai multu in proprietatea comuneloru Brezcu, Osdol'a, Ciomortanu, a familiei Sz. Kereszti etc. etc. Dar apoi mai remandu 69 munti, despre cari la an. 1813 nu au fostu nici o vorba; acesti'a au sa se iee acum in an. 1864 dupa o posesiune neintrerupta de 95 ani. Sa punemu in sa, domniloru, ca posesiunea de 95 ani, prescriptiunea de 30 ani si tote alte forme ale legéi nu dau nici unu dreptu; sa dicemu, ca possessorii acestoru munti au fostu necurmatu infestati de pre-tendenti cu procese, cu recurse, apelatiuni, si nu au posedatu in pace acei munti,— mi-aru placé a sci, nu s'aru pote inca-lete socoti posesiunea acest'a celu putinu, cum socotesce in patent'a urb. din 21 Iuniu 1854. „pamenturile coloniale, di-cendu: ca totu acelu pamentu, care s'au aflatu pana in an. 1848 in man'a iobagului, este proprietatea lui“; ba dice si mai multu, ca si pamentulu alodialu, care se va pote dovedi, ca

la an. 1819 au fostu în mânilor iobagiului, și pe care de atunci l-au perdutu și scapatu din posesiune prin dreptatea seu nedreptatea legiloru și bunavointea oamenilor, are dreptu sa-lu cêra indereptu dela domni pamentesci! Sa aiba, domnilor, sângele ce l-au versatu granitierii pe câmpurile luptelor, mai puțin pretiu, decâtu sudorea iobagiloru în brasd'a domnilor? Nu se pôte! La iobagi, domnilor, au remasu pasiunile, au remasu dreptulu de paduritu, și granitieriloru nici atât'a sa nu le remâna? Sa li se ia și ap'a din gura? Déca au fostu iertatu prévrednicului barbatu dlui Dr. Teutsch în un'a din siedintiele trecute a se îndoi, ba chiaru și apostrofá tendintia barbatiloru, cari au svatuitu pre Mai. Sea în an. 1848, care dupa parerea mea afara de două lucruri, adica afara de contopirea natiunalitatiloru și independintia Ungariei au fostunisce barbati bravi, și barbati, cari au avutu bune idei; déca au fostu iertatu dlui dep. dela Sabesiu a dice, ca aceia, cari au facutu patent'a urb., cari ne-au injugatu cu vro 80—90 mill. f. și mai multu, încátu nici nepotii nepotiloru nostri sa nu se mai pôta platí de ele; déca au avutu, dicu, dreptu d. dep. alu Sabesiuului a dice, ca aceia, cari au compusu și facutu pat. urb., au voitu a face „politisches Capital“ (Capitalu politicu), apoi iertati-me și pre mine, déca voiu dice, ca comisiunea seá barbatii, cari au svatuitu pre Mai. Sea la resolutiunea acést'a fara date și subscrieri (aretandu casei resolutiunea,) nu au fostu politici de locu, seu politici forte slabi, cari în locu de a face unu capitalu, fia și politicu, voru a strica capitalulu celu adeveratu, pacea, concordia și armonia, ce e de facto în locuitorii muntiloru și vecinii loru.

Pentru aceea, domnilor, sa nu ve superati, déca vorbescu și ceru și eu, ca sa facemu o reprezentatiune asiá, dupacum s'a propusu din partea colegului Muresianu. Dupa cele ce au aretatu d. regal. Zimmermann în siedintia de ieri în puterea cutarui articulu de lege din 1791 mi se pare, ca avemu dreptu la acéstia, dar en dicu nu numai, ca avemu dreptu, dar ca suntemu și datori și amu fi datori, dloru, nu numai candu au a se luá cei 80 munti-pe cale politica, ci candu aru fi a se luá chiaru și în urm'a unei sentintie formale jud. catoresti, pentruca și atunci aru fi summum jus, summa injuria. Déca sta acést'a, apoi e chiamarea nostra, ca sa prevenimu pre bunulu nostru monarchu de tempuriu, ca sa nu lase sa se comita o sumá de injurii, — nu un'a.

Aduceti-ve aminte, domnilor, ce sgomotu, ce sensatiune au facutu numai propunerea deputatului Muresianu, ca sa facemu o reprezentatiune privitoare la sistarea predarei muntiloru la pretendenti, în acei barbati cu spiritu asediatu și de unu temperamentu flegmaticu, în prudentii natiunei sasesci, despre cari eu dicu ca personalmente nu suntu nici decâtu interesati. Déca, dloru, în oménii nemediatu interesati, cu totulu maturi și asediati, au potutu face o propunere, carea privesce numai la o sistare temporana, o sensatiune, unu sgomotu asiá de mare, care Gazeta d'aici lu numesce „Sturm“, apoi sa ne intipuiamu, ce sensatiune va face în mijle de suflete, carora li se ia prin acést'a panisió'a din gur'a copiiloru. Ce? Nu ne ajunge nóne cu unu Neposu și Pinticu? Vremu sa mai creámu noi însine o sutá de Varari, Neposuri fatia cu atâtea Pinticuri și Jaduri? Sa nu fia! Sa nu pôta cere reprezentantia unei tierci, carea cunosce lucrulu și pôte numai din pricipitare s'aru feri de asiá ce-va, prin o prémilita reprezentatiune, ca Mai. Sea sa ne ferésca de acést'a? Ei bine, dloru, vclí dice, sa facemu reprezentatiunea; decâtu Br. Friedenfels ni-au disu, ca déca amu cutezá noi a face acést'a reprezentatiune, ne-amu preface într'unu conventu frantiosescu (laritate). Pentru Ddieu! Seu ca Br. Friedenfels n'au mai auditu și nu scie, ce a fostu conventulu, seu ca a vrutu sa-si bata jocu de noi. D-loru! Candu ne-amu pune și noi în positiunea, în carea s'au pusu odata conventulu francesu, sa nu facemu reprezentatiune, — ci sa dicemu, ca noi de facto în puterea nostra de reprezentantia tierci sistamu predarea muntiloru la respectivii pretendenti, pre cari i otarésce hartia acést'a (aretandu-o) și ca noi ne declaramu în permanentia si nu esimu de aici pâna nu va intari regimulu decretulu nostru, inca nici atunci nu amu fi conventu, pentruca hartia acést'a nu are capu, datu și subscriere și nu pôte sa fia respectata de cine-va. Ea ndrepta pre celu ce siede calare sa-si caute calulu, si pre acela, care si-a perdutu calulu de 100 ani, vre a-lu pune calare, ce nu se pôte.

Politicii cei buni, seu celu puțin pre carii i-amu cunoscutu eu, totdeun'a au aperatu „status quo“, si hartia acést'a fara inscriptiune, fara date sa strice status quo, sa lase atatia oameni periteri de fôme! Dar sa nu engete cine-va, ca mie-mi pasa seu crede, ca va mori cine-va de fôme, pentruca eu inca din cea mai cruda a mea etate amu auditu și m'amu convinsu ca „plures satietas quam fames perdidit“, adica mai multu peru oménii de satui, decâtu de fôme. Natiunea sasésca, dloru,

precátu amu auditu și cetitu eu, candu a venitu ea aici în Transilvania, au statu din 500,000 suflete. Starea ei au fostu pecátu mi-este mie cunoscutu, totdeun'a asiá de buna, încátu nu se pôte dice, ca au flemaditu vreodata, nu se pôte dice, ca nu au avutu totdeun'a mamalig'a în casa și cep'a pe masa, și totusi, uitati-ve, ca pelânga tota acést'a bunastare a scanditu, au ajunsu la 170,000 suflete cu tôte succursele ce au priimitu din afara prin sutele de feciori de meserii asiá numitii „arme—reisende“ din anu în anu. Natiunea nobililoru au avutu și mai buna stare decâtu cea sasésca, și déca nu s'aru fi facutu Români Unguri și Secuii iara Unguri, pre legea și Ddieulu meu, ca aru fi stersa de pe fatia pamântului în Transilvania; prin urmare, dloru, mie nu-mi pasa, ca voru remané moritori de fôme oménii aceia, ci mi pasa de reputatiunea nostra! Mi pasa de reputatiunea imperiului constitutionalu! si-mi pasa mai multu de reputatiunea unui Monarchu atâtu de bunu, în alu cărui nume are sa se face nedreptatea acést'a; Unei politice bune, ce e dreptu, nu are sa-i pese de nime, ci numai de trebile și scopulu eii, dar totdeun'a are sa-i pese mai multu de întregu decâtu de parte; și în casulu acést'a se vede, ca se negliga totulu, ca sa se face ce-va pentru parti!

Mai întorcendu-me inca odata pelânga hartia acést'a, carea, déca nu aru fi tempulu asiá scurtu, mi-asiu luá voia a o fremená și o a scarmená din cuventu în cuventu și a aretá contradicerea, în carea se afla ea cu sine în cele ce aru vrea sa dispuna; me voiu provocá și o voiu socoti ca unu actu inca din tempulu lui Traianu, care priimindu odata mai multe aretări și incusări asupra crestiniiloru, scrise lui Liciniu prefectulu Lidie*) mi se pare—„Libelli sine auctore non nostri temporis sunt.“ Déca, domnilor, înainte de 1700 de ani cartile, documintele, hrisóvele, nesubscrise de cine-va, nu au avutu nici o autoritate, nici unu crediamentu, sa le dámu noi astadi? și sa nu cademu la picioarele Mai. Sele prin o reprezentatiune prémilita, rogandu-lu, ca panace nu vomu scí, cum si prin cine s'a facutu, candu si la cine a venitu anume resolutiunea acést'a, sa nu se mai conturbe oménii în pacea loru, sa remâna în concordia și fratietaea, carea esista pâna acum între locuitorii muntiloru și vecinii loru, care e mai mare capitalu, decâtu muntii ce aru fi a se luá dela o multime, ca sa se deá unor privilegiati. Cu acést'a nu gresimu noi nimicu; pentruca Mai. Sea are dreptu sa nu ne priimésca reprezentatiunea nostra și sa dica: Eu amu planurile mele, care nu vreu sa vi le descoperu voue. Asiá, domnilor, acést'a nu ne duce pre noi în compromisiune, si nici pre Mai. Sea nu-lu pôte superá de locu. Lucruri de acestea s'au mai intemplat, și câtu tine vietia constitutionala, au sa se mai intemple. Eu dicu, ca lucrulu acést'a Mai. Sea sa nu-lu decida din punctu de vedere alu politice mai inalte, ci din punctu de vedere alu referintieloru nostre, și fiindu Mai. Sea nascutu și crescutu militariu, și avendu o mare reputatiune în privintia acést'a, sa-lu decida cu saba lui Alessandro și sa dica: Sa nu se deá muntii din mâna militariloru mei pâna atunci, panacandu aceia, cari crede, ca au dreptu la acesti munti revindicati, totu prin granitieri si-voru castigá acestu dreptu pre calea judiciala!

Partinescu propunerea colegului Muresianu și vreu ca sa se face o reprezentatiune interimala, dupacum a disu d. dep. Mog'a, ca sa se sisteze esecutarea privitoare la predarea muntiloru revindicati. (Bravo!)

Fiindu tempulu inaintatu, siedintia se termina la 2¼ ore.

Siedintia din 17/29 Octobree 1864.

Dupa citirea protocolului în limb'a magiara, se dá spre citire în tôte 3 limbile tierci reprezentatiunea, prin carea diet'a substerne Mai. Sele articulu de lege pentru afacerile urbariale. Reprezentatiunea se priimesce fara desbatere. Presied. dá apoi spre citire hartia commissarului reg. dietalu contelui Crenneville dto 19 Octobree 1864, în urm'a carei a diet'a transilvana pentru durat'a sesiunei senatului imp. se amâna, cu acelu adansu, ca dupa incheierea sesiunei senatului imp. diet'a va reñcepe activitatea sea, ceea ce se va aduce apoi prin Presied. la cunoscintia fiacáru membru.

Presied. apoi multiamesce membriloru dietei pentru concursulu datu, si diet'a din parte-si priimesce cu acclamatiuni vii salutarea presiedintelui.

Obert în cuventu insufflitu arata, cum patria nostra atâtu în vechime, câtu și în tempurile mai nóne, ba și în dilele trecute chiaru s'a numitu sirman'a patria, desí acum cu mai puțin dreptu, decâtu în trecutu. E adeveratu, dice, ca sarcinele publice si acum suntu atâtude apesátore, încátu bogatii și seracii, orasiclesi satele mai stau sa imbrancesca de ele. Dar patria se bucura de auria pace și de gloriós'a libertate, si nu-i mai lipsesce drept'a sperantia la ajutoriu eficace în dilele de nevoia si de imbulzela. Ea a devenitu acum unu

*) Lui Pliniu jun., proconsulelui din Bitinia. (Red.)

membri organici alu unui corpu mare de stat. Plini de incredere cauta ochii nostri spre Vienn'a la Mai. Sea c. r. apostolica, iubitul, marinimosulu nostru Imperatu si Domnu, pre care Domnedieu sa-lu binecuvinte in veci. (Vivate entusiastice.) Plini de incredere cauta ochii nostri spre reprezentanti'a imperiului totalu. Noi credemu, ca amu datu cu manile pline, ce este a imperiului, si acum asceptamu cu deplina incredere, ca sa se adeveresca fatia cu tier'a nostra cuventulu ministrului de stat: „Transsilvani'a sa cunosca, ce va sa dica, a s t a l a n g a i m p e r i u.“ Sa traiasca intreitu Mai. Sea c. r. apostolica, iubitul si marinimosulu nostru Imperatu si Domnu! Sa traiasca reprezentanti'a imperiului! Sa traiasca iubita noastra patria, Transsilvani'a! (Hoch! Elyen! Sa traiasca! intreite entusiastice.)

F a b i n i uraza ablegatiloru pentru senatulu imperialu, si Mog'a radica cuventu pentru toti acei barbati, cari au conlucratu la innaintarea lucratoru dietale, cu deosebire pentru Presiedintele dietei si apoi pentru toti, cati au conlucratu la sustinerea contielegerei intre membrii dietali si au lucratu dupa poteri pentru binele comunu alu patriei, pentru intarirea tronului si folosulu natiuniloru conlocuitoare. — Br. S a l m e n uraza Esc. Sele Comissarului reg. dietalu.

Presied. intrerampe pe cate-va minute siedinti'a, ca membrii dietei sa se gatasca, spre a merge in corpore la Esc. Sea Comissarulu dietalu, spre a-i aduce multiamita si reverinti'a casei. In fine se citește protocolulu acestei siedintie prin notariulu P u s c a r i u.

Cu acestea siedinti'a din 17/29 Octobru, cea din urma in acestu anu si a 124-a in acesta sesiune, se termina. —

Cu acestea finiramu si noi referat'a asupr'a desbateriloru dietale din anulu 1864. Lucru osteniciosu pentru noi cu referirea, pentru un publicu cu urmarirea acestei referate! O-amu facutu in sa inadinsu atatu de pe largu, pe catu ne iertara poteri si spatiulu, si n'amu cautatu numai la aceea, ca sa aducemu curendu aceste desbateri, ci si la aceea, ca sa le aducemu catu se pote de ample; caci dupa parerea nostra acest'a era de lipsa atatu pentru cunoscerea obiectelor pertractate, catu si pentru cunoscerea simtiemintelor si cugetariloru aceloru barbati alesi, caror'a tier'a li-au iacredintiatu, celu putinu intr'o parte, destinulu seu.

Cuvintele lor, care aici sunt egale cu faptele, sunt in possessiunea publicitatii, in judecat'a Istoriei; ea va compari cu cumpana drepta, va deosebi cu strictetie graulu din pleve si va adeveri si din decursulu acestoru desbateri adeverulu alei'a, ca cunoscerea temporiloru trecute este unu pomu alu cunoscintiei binelui si a reului. **Redactiunea.**

S a b i u in 16 Dec. Dupa unu telegramu din „Gazet'a Transsilvaniei“ dno Sabiu 23 Dec. nou, Esc. Sea D. Vicepresiedinte gubernialu Ladislau V. de Popp este denumitu presiedinte alu supremei curti judecatoresci tranne. — Dupa o scire, de altmintreainca negarantata, la curtea acest'a suprema judecatoresca se voru instala ca consilieri doi Romani, doi Sasi si trei Magiari-Secui; presiedintele va fi Romanu. — Pasagiulu din urma se adeveresce prin scirea de mai susu, si asiá potu sa se adeveresca si celelate. —

Audimu, ca presiedintele dietei transsilvane, d. Gustavu Groisz, e denumitu Vicepresiedinte gubernialu. —

Varietati si noutati de di.

(D r u m u f e r a t u p e v a l e a S t r e i u l u i s i a J i u l u i.) „Press'a“ de Vienn'a aduce dupa V. Z. scirea, ca o societate de capitalisti au cerutu dela ministeriulu de comerciu concessiunea si assecurarea garantiei statului pentru tragerea unei linii de drumu feratu dela podulu Simeriei (intre Orastia si Dev'a) pe Streiu insusu pela Baiesti, Batizu, Calan, Rusi, Bretea ungresca, Gradisce, Ciopea, Rusoru, Galatiu, Puiu, Livadea, Baru-mare, Duganesci, la Petrosieni in valea Jiului la straturile cele mari de carbuni. — Alte diuarie adangu, ca n' tota Austri'a nu se gasescu carbuni mai buni decatu aici. Tragemu atentiunea barbatiloru, ce stau in fruntea acestoru comune, asupr'a acestui planu, — care de se va realiza, la tota tier'a Hatiegiului in scurtu tempui va da alta fatia. —

Judecata tribunalului militariu in contra Redactiunei „Concordiei“ pentru publicarea unui articulu in caus'a muntiloru revindicati s'a publicatu in 24 Decembre si condamna redactiune la pierderea de 100 f. si 4 zile profos-arestu. Redactiunea au apelatu. — Conc.

Principatele romane unite.
Mesagiulu tronului.

(Continuare.)
Nu Me potu in sa opru de a nu ve areta unele din aceste acte, care in tote tierile si la tote natiunile sunt menite a face epoca in analale lor.

Consiliile comunale si consilie judetiane astadi functiunea in tota Romani'a. Numai dela infintiarea lor, comun'a si judetiulu, priimindu o vietia propria a lor, au devenitu o realitate. Multumita acestei descentralisari, de acum inainte, tote interesele locale si voru gasi indestularea lor la fatia locului, si sub controlulu de autoritati alese.

Gubernulu Meu va pasi pe acesta cale, care singura va pote deprinde tier'a de a se redima numai pe inteliginti'a si activitatea sea, si asiá de a ajunge la singur'a forma de ocarmuire adeveratu folositoare, la ocarmuirea prin sine.

Pasindu pe calea de descentralizare, Gubernulu Meu nu va pastra pentru sine de catu acele atribute inerente ale fiacaru guvernulu centralu, ale fiacarei administratiuni, chiamata de a da impulsione reformelor si imbunatatiriloru, de a asigura drepturile si indatoririle cetatienesci.

Ambele Principate s'au inezstratu cu unu nou si același codu penalu, cu unu nou codu de procedura penala, cu institutiunea juriului si cu cea mai deplina inchiziesiure a libertatii individuale si a respectului domiciliului.

Moldov'a si Tier'a romanésca aveau fiacare unu codu civilu deosebitu; acestea s'au inlocuitu prin unu singuru codu civilu, marea lucrare a Consiliului de Statu. Acestu codu este basatu pe principiile nemoritoare ale codului Napoleonu; fondeza statulu civilu si casatori'a civila, proclama egalitatea drepturiloru civile pentru toti locuitorii, si a facutu sa dispara cele de pe urma ramasiie ale separatismului dintre ambele tieri sorori.

Egalitatea cultelor si libertatea consciintiei au priimitu noue inchiziesiuri. Biserica ortodoxa romana din ambele Principate s'a intrunitu prin infintiarea sinodului centralu pentru tota Romani'a. O noua eparchia cu resiedinti'a in Ismailu s'a infintiatu pentru judetiile Dunarei de jos.

Populatiunile nostre catolice, mai alesu de peste Milcovu, voru vede, prin infintiarea unui seminaru catolicu, indestulindu-se trebuint'a de multu simtita a unui cleru catolicu pamentenu.

Tinendu sema de impregiurarile locale, Gubernulu Meu a luat si va lua mesurile cuvenite pentru a grabi pe catu cu potintia, emanciparea Romaniloru de ritulu israelitu.

Legea instructiunei publice introduce unu largu sistem de invetiamentu pentru tote clasele societatii. Instructiunea primara, platita din fondurile de binefacere ale Statului, este obligatoare si gratuita pentru toti copiii de ambele secse; si astelu, nu mai tardiu de catu intr'unu anu, pe tota suprafacia Romaniei, nu va mai esista unu singuru orasiu, orasielu seu satu, care sa nu aiba scol'a sea, care sa nu pota indestula tiner'a generatiune cu panea intelectuala.

Sistemulu metricu s'a adoptatu ca obligatoriu pentru tota tier'a.

O lege de espropriatiune pentru cauza de utilitate publica a indeplinitu o lipsa mare din legislatiunea noastra, si va activa puternicu lucrurile publice intreprinse de statu seu de comune.

Camere de comerciu in curendu voru fi infintiate in tote orasiile principale ale Romaniei.

Mai multe servituri neaperatu trebuitoare pentru asigurarea legiuitei perceptiuni a impositelor si pentru desvoltarea resurselor nostre finantiale, s'au organizatu in acestu intervalu de Ministeriulu Finantielor.

O cassa de consignatiuni va face producatoare fondurile de deposite si de cautuni, care pana astadi stau fara nic unu folosu inchise in ladiile tribunaleloru.

Armat'a noastra a priimitu o noua lege de recrutare si de organizatiune, in vedere de a crutiá resursele nostre budgetare, si totodata de a spori mijlocele nostre de apere. Mai multe stabilimente militare s'au infintiatu, si in curendu tier'a va fi inezstrata cu cele ce-i mai lipsescu. Si vorbindu aicea de armata, nu potu de catu a o felicitia pentru spiritulu seu de ordine si pentru devotamentulu catra tier'a si catra tronu, de care pururea, si in tote ocaziunile, mi-a datu puternice dovedi.

Agricultur'a este singurul si puterniculu isvoru alu avutiei nostre natiunale. Gubernulu Meu s'a silitu a-i activa desvoltarea prin tote mijlocele, de care a potutu dispune. Impreuna cu D-vostra, recunosc, ca incuragiările ce pana acum i s'au datu, nu sunt de catu partiale, si deocamdata numai de unu ordinu secundariu, in fati'a crizei momentane, prin carea trece proprietatea cea mare.

Domni'a-vostra, Domniloru Senatori si Domniloru Deputati, sciti, pe ce base anormale era constituita la noi proprietatea fonciara. Mosiile erau sierbite, bratiile erau sierbite; cunosceți strigarile, si ale sateniloru si ale proprietariloru luminati, cari inca de la 1857, in adunarile mume si in tote sesiunile desfiintiatelor adunari, necontenitu reclamu emanciparea proprietatii prin emanciparea muncii.

Art. 46 alu Conventiunei, numai in acesta cestiune grava

